

JAN JANCZAK

ur. 1935; Niedzwica Duża

Miejsce i czas wydarzeń	Pszczela Wola, PRL
Słowa kluczowe	projekt Pszczelarstwo na Lubelszczyźnie. Nieopisana historia - Rzeczpospolita Pszczelarska ; PRL ; Technikum Rolniczo-Pszczelarskie w Pszczelej Woli ; Fundusz Odbudowy Stolicy ; Wawryn, Tadeusz ; propaganda komunistyczna ; ideologia komunistyczna ; Moszczyński, Hieronim ; pałac w Pszczelej Woli ; wiara katolicka ; Kiedy ranne wstają zorze (piosenka) ; Pszczela Wola ; Grekowicz, Stanisław

Ideologia komunistyczna w Pszczelej Woli

Ponieważ mój ojciec miał trochę większe gospodarstwo, prawie 5 ha, płacił tak zwany FOS, czyli fundusz na odbudowę Warszawy i kraju. To był dodatkowy podatek, poza kontyngentami zbożowymi, mlecznymi i innymi. Jako dziecko takich rodziców przy przydzielaniu stypendium też miałem trudności. Ci, którzy pochodzili z domu dziecka albo z biednych rodzin robotniczych czy chłopskich, mieli najczęściej pełne stypendium. Natomiast ja byłem zawsze w tej drugiej grupie. Jeśli dostawałem stypendium, to głównie za wyniki w nauczaniu.

Ponieważ Tadeusz Wawryn był bezpartyjnym dyrektorem, przysłano nam z Krasnegostawu politruka Popławskiego, który przez 2-3 lata był wychowawcą internatu w Pszczelej Woli. Pod koniec mojej nauki w szkole z Lublina przyjechał do nas Hieronim Moszczyński, który miał być ideologicznie najmocniejszy. Robił wszystko, żeby nas przygotowywać do życia nie-polskiego i nie-tradycyjnego. Miałem koleżankę, Gienię Piechurówną – obecnie zmieniła nazwisko. Była o trzy lata starsza od nas. Miała skrajnie antyradzieckie poglądy, ponieważ jej ojciec pracował za carskich czasów w Rosji i zajmował się młynami. Bardzo się liczył na terenie Rosji. W czasie rewolucji został potraktowany wiadomo, w jaki sposób – jak pomieszczyk i burżuj. Był przecież fachowcem i specjalistą, więc jego materialne warunki były nie do porównania z przeciętnymi. To pozostawiło na Gieni piętno. Była na wskroś klerykalna.

Dziewczęta miały internat w pałacu, tuż obok było mieszkanie pana Moszczyńskiego. Ponieważ on je przekonywał na różne sposoby, że nie można być religijnym, to

Gienia wstawała rano, budziła koleżanki na gimnastykę poranną i zaczynały od Kiedy ranne wstają zorze. Pana Moszczyńskiego wyprowadzało to z równowagi. Biegł tam je uciszać i uspokajać, a one i tak robiły swoje.

Oczywiście były antagonizmy wśród uczniów – różniliśmy się w poglądach. Jeśli chodzi o moich kolegów, byli tacy, którym było wszystko jedno, byle z prądem. Ja natomiast należałem do grupy, która nie bardzo identyfikowała się z ówczesną polityką. W nagrodę trafiłem do wojska, żeby mnie wychowali - kułackie dziecko. Na szczęście nie trafiłem do kopalni. To piętno czuło się cały czas.

Wiem z opowiadań kolegów, że na katechezy przyjeżdżał ksiądz z Krężnicy, natomiast od powstania techników wszystko zostało ucięte i od 1949 roku religia przestała być nauczana w szkołach średnich. Za to robiono nam różne pogadanki, szkolenia ideologiczne – to wszystko było bardzo niesympatyczne. Pan Moszczyński kiedyś na porannym apelu zakomunikował nam, że od tego dnia kolegów Waldemara i Stanisława mamy tytułować towarzyszami. Myśmy wtedy wszyscy buchnęli śmiechem, bo na miesiąc czy półtora przed maturą to wszystko wyglądało humorystycznie. Zdenerwowaliśmy tym pana Moszczyńskiego, ale nic nie mógł zadziałać, bo myśmy byli taką dosyć zwartą grupą. Natomiast jeśli chodzi o nauczycieli, większość była tolerancyjna i neutralna.

Profesor Grekowicz był piłsudczykiem, który walczył z bolszewikami pod Zamościem. Często opowiadał nam różne historie właśnie z tamtych czasów, co oczywiście było wtedy zakazane. Myśmy od niego usłyszeli, że był w stopniu majora, siedział na nieosiodłanym koniu, trzymał się grzywy, miał karabin dłuższy od niego i trzeba było walczyć. Różne takie opowieści mimo wszystko docierały do nas. Nie byliśmy z tego powodu skonfliktowani – wymienialiśmy poglądy i byliśmy tolerancyjni. To samo odczuwaliśmy wobec nauczycieli.

Data i miejsce nagrania	2016-08-22, Lublin
Rozmawiał/a	Tomasz Czajkowski
Prawa	Copyright © Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"